

OTOMOTİV SEKTÖRÜNDE YENİ DÖNEM BAŞLIYOR

Türkiye’de otomotiv sektörü için 2005’ten bu yana yürürlükte bulunan 2005/4 sayılı Motoru Taşıtlar Sektöründe Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemler Grup Muafiyeti Tebliği (2005/4 sayılı Tebliğ), yerini 2 yıllık uyum süresi ile 2017/3 sayılı Motoru Taşıtlar Sektöründe Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği’ne bırakmıştır.

24.02.2017 tarihinde Resmi Gazete ’de yayımlanarak yürürlüğe giren 2017/3 sayılı Tebliğ, Avrupa Birliği’nde yürürlükte olan ve satış ile satış sonrası şeklinde ayrı ayrı düzenlenen 330/2010 ve 461/2010 sayılı Tüzükler ile paralel olmakla beraber, söz konusu Tüzüklerden ayrıştığı noktalar dikkat çekici niteliktedir.

Tebliğ, öncelikle AB Tüzüğü ile yapısal anlamda ayrılmıştır. Şöyle ki, AB’de satış konusunda motorlu taşıtlara özgü bir düzenleme artık mevcut değil, bu konu genel dikey anlaşmalar içerisinde yer alıyor. Satış sonrası ise spesifik bir şekilde ayrı bir tüzük ile düzenleniyor. 2017/3 sayılı Tebliğ ise, satış ve satış sonrasında her ikisini birlikte motorlu taşıtlar sektörüne özgü biçimde düzenlemektedir.

Tebliğ’in AB Tüzükleri ile ayrıştığı diğer noktalar ise, sözleşme süreleri ve sözleşme sona erdikten sonra uygulanabilecek olan rekabet etmeme yükümlülüğüdür.

AB Tüzüklerinde, sözleşme süreleri yerel hukuka tabi bırakılarak herhangi bir düzenleme getirilmemiştir. 2017/3 sayılı Tebliğ ise, özellikle marka içi rekabet açısından önem taşıyan sözleşme sürelerini, 2005/4 sayılı Tebliğ ile paralel biçimde 5 yıl ya da süresiz olarak düzenlemiştir.

Yine AB Tüzüklerinde öngörülen sözleşme sona erdikten sonra yetkili satıcılara ve servislere uygulanabilecek olan 1 yıl süreli rekabet etmeme yükümlülüğü Rekabet Kurulu tarafından Tebliğ’de düzenlenmemiştir.

2017/3 sayılı Tebliğ ile 2005/4 sayılı Tebliğ’in temel düzenlemeler temelde korunmuş olsa da, muafiyetin genel koşulları bakımından bazı farklılıklar bulunmaktadır.

2017/3 sayılı Tebliğ’de yer alan, “ağ kurucusu” tanımı ile bakım ve onarım hizmeti sunan bağımsız teşebbüsleri bir franchise sözleşmesi çerçevesinde zincir servis olarak bir ağa dahil eden teşebbüsler de Tebliğ kapsamına dahil edilmiştir.

İlgili Tebliğ kapsamında muafiyet, münhasır dağıtım sisteminin ya da nicel seçici dağıtım sisteminin söz konusu olduğu dikey anlaşmalar için, sağlayıcının sözleşme konusu mal ve hizmetlerin satışını yaptığı ilgili pazardaki pazar payının %30’u aşmaması ve alıcının sözleşme konusu mal ve hizmetlerin alımını yaptığı ilgili pazardaki pazar payının %30’u aşmaması şartıyla uygulanacaktır.

2005/4 sayılı Tebliğ ile paralel biçimde, 2017/3 sayılı Tebliğ kapsamında taşıt sağlayıcıları tarafından yetkili dağıtıcılara satış ile birlikte satış sonrası hizmetleri verme yükümlülüğü getirilmesi veya yetkili servislere satış sonrası hizmetler ile birlikte yeni motorlu taşıt dağıtımını yükümlülüğü getirilmesi grup muafiyetinden yararlanamayacaktır.

Satış hizmeti için rekabet etmeme yükümlülüğü, “alıcının bir önceki takvim yılındaki alımları esas alınarak, ilgili pazardaki anlaşma konusu mal veya hizmetlerin ya da onları ikame eden mal veya

hizmetlerin yeni motorlu taşıtların satışı pazarında %80'inden fazlasının sağlayıcıdan veya sağlayıcının göstereceği başka bir teebbüsten satın almasına yönelik olarak alıcıya doğrudan veya dolaylı biçimde getirilen herhangi bir yükümlülük" olarak tanımlanmış olup, 2005/4 sayılı Tebliğ'de yer alan %30 alım yükümlülüğü düzenlemesi yerini %80'e bırakmıştır.

Satış fiyatının belirlenmesi, münhasır dağıtım sistemi dışında bölge ya da müşteri sınırlaması, seçici dağıtım sistemi üyeleri arasında satışların engellenmesi ve seçici dağıtım sistemi üyelerinin son kullanıcılara aktif veya pasif satışlarının sınırlanması halleri 2005/4 sayılı Tebliğ de olduğu gibi 2017/3 sayılı yeni Tebliğ'de de muafiyetten yararlanmayı kaldıran ağır kısıtlamalar olarak sayılmıştır.

2005/4 sayılı Tebliğ'de öngörülen devir serbestisi ile feshin gerekçeli olmasına ilişkin düzenlemelerin, bunlara aykırılığın tek başına rekabet ihlali oluşturmadığı ve bu tip düzenlemelerin taraflar arasındaki ilişkiye müdahale niteliği taşıdığı öngörülerek, bahse konu düzenlemelere 2017/3 altında yer verilmemiştir.

2005/4 sayılı Tebliğ'de yer alan anlaşmadan kaynaklanan uyumsuzlukların, tarafların mahkemeye başvuru hakkına hanel getirmeksizin bağımsız bir uzmana ya da hakeme götürme hakkının tanınmasına ilişkin hükmün 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile çeliştiği dikkate alınarak, bu düzenleme 2017/3 kapsamında muafiyetten yararlanma koşulları arasında yer almamıştır.

Çok markalılık ve ek satış noktası açılması hükümleri bakımından değişikliğe gidilmiş ve çok markalı dağıtım yapısının ve ek satış yerleri açma serbestisinin kısıtlanmasının yeni motorlu taşıtların dağıtımını konu alan bir dikey anlaşmada yer almasının, Tebliğ ile tanınan muafiyetten faydalanmayı engellemediği hüküm altına alınmıştır.

2005/4 sayılı Tebliğ dahilinde yapılan ağır ticari araç ayrımı, 2017/3 sayılı Tebliğ ile kapsamında yapılmamıştır. 2005/4 sayılı Tebliğ ile öngörülen ek satış yeri ve ek teslimat yeri açılmasının ağır ticari araçlar için kısıtlanabileceği yönündeki hükmün, 2017/3 sayılı Tebliğ ile kapsamda yer alan her türlü motorlu taşıtı kapsayacak şekilde genişletildiği görülmektedir.

Satış sonrası hizmetler için ise, 2017/3 sayılı Tebliğ'de 2005/4 sayılı Tebliğ ile benzer nitelik taşıyan üç ana yasak söz konusudur. Buna göre, bağımsız tamircilere bakım onarımda kullanması amacıyla yedek parça satışının engellenmesi, yedek parça ya da ekipman tedarikçisinin bunları yetkili veya bağımsız satıcılara, yetkili veya bağımsız servislere ya da son kullanıcılara satma hakkının kısıtlanması veya tedarikçinin yedek parçalar üzerine ticari markasını ya da logosunu etkin bir şekilde ve kolayca görünür şekilde yerleştirmesinin kısıtlanması halleri 2017/3 sayılı Tebliğ'in ihlali sonucunu doğuracaktır.

Hafif Yolcu ve Ticari Araçlardan Çıkan Emisyonlar (EURO 5 ve EURO 6) Bakımından ve Araç Tamir ve Bakım Bilgilerine Erişim Konusunda Motorlu Araçların Tip Onayına İlişkin Yönetmelik ((AT) 715/2007) ve Ağır Hizmet Araçlarından Çıkan Emisyonlar (EURO 6) Bakımından ve Araç Tamir ve Bakım Bilgilerine Erişim Konusunda Motorlu Araçların Tip Onayına İlişkin Yönetmelik ((AT) 595/2009) özel servislerin teknik bilgiye erişimini ayrıntılı bir biçimde düzenlemektedir. Söz konusu düzenlemeler özel servislerin teknik bilgiye erişimi bakımından yeterli kabul edildiğinden Tebliğ kapsamında, 2005/4 sayılı Tebliğ'de olduğu gibi ayrıca bir düzenleme getirilmemiştir.

Satış sonrası hizmetlerin sunulması bakımından ek tesis yerleri açılmasına yönelik olarak getirilen kısıtlamalar ve çok markalılığa yönelik hükümler de satış faaliyetlerinden farklı olarak düzenlenmiştir.

Satış sonrası hizmetler açısından yetkili yedek parça dağıtıcıları ve yetkili servisler, ilk kuruluş yerlerini kapatmamak ve ek tesis yeri için öngörülen koşulları karşılamak kaydıyla bakım ve onarım hizmeti sunacakları ek tesis yerlerini belirlemek konusunda serbesttirler.

Satış sonrası hizmetler için, rekabet etmeme yükümlülüğü, “alıcının bir önceki takvim yılındaki alımları esas alınarak, ilgili pazardaki anlaşma konusu mal veya hizmetlerin ya da onları ikame eden mal veya hizmetlerin yeni motorlu taşıtların satışı pazarında %30’undan fazlasının sağlayıcıdan veya sağlayıcının göstereceği başka bir teşebbüsten satın almasına yönelik olarak alıcıya doğrudan veya dolaylı biçimde getirilen herhangi bir yükümlülük” şeklinde tanımlanmıştır. Böylece 2005/4 sayılı Tebliğ ile paralel şekilde, %30’luk sınır ile isteyen ağ üyelerinin, en az üç farklı rakip sağlayıcıdan mal alıp satmasına imkân verilmesi amaçlanmıştır.

Av. Pınar Engisor Şahin

LEGAL HUKUK BÜROSU